

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОВИЙ ЗАХИСТ У СФЕРІ
ПІДПРИЄМНИЦТВА”

Харків
2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОВИЙ ЗАХИСТ У СФЕРІ
ПІДПРИЄМНИЦТВА”**

для студентів заочної форми навчання

[другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”]

**Харків
2018**

Методичні матеріали до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни “Судовий захист у сфері підприємництва” для студентів заочної форми навчання [другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”] / уклад.: М. В. Жушман, К. А. Гузе, А. Ю. Каламайко та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. 27 с.

У к л а д а ч і: М. В. Жушман,
К. А. Гузе,
А. Ю. Каламайко,
О. В. Колісник,
Я. Л. Коломієць,
О. І. Попов,
М. В. Шпак

В С Т У П

Навчальна дисципліна “Судовий захист у сфері підприємництва” призначена для вивчення студентами такого важливого сегмента юридичної практики, яким є сфера господарського судочинства.

У результаті опанування дисципліни студенти повинні:

– **знати** основні засади господарського судочинства, структуру господарських судів, їх компетенцію, юрисдикцію і підсудність господарських спорів; стадії та порядок вирішення господарських спорів, виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду;

– **уміти** тлумачити та застосовувати норми законодавства, яке регулює господарське судочинство; приймати обґрунтовані процесуальні рішення у спірних процесуальних ситуаціях; скласти претензії, позовні заяви та інші процесуальні документи;

– **набути** навичок застосування чинного господарського процесуального законодавства для розширення свого правового кругозору, правової культури та розв’язання питань, що виникають у практичній діяльності.

Робочим навчальним планом передбачено проведення практичних занять та написання контрольної роботи.

Запропоновані завдання складаються з теоретичних та практичних.

Теоретичне завдання розраховане на контроль знань чинного законодавства та основних теоретичних положень науки процесуального права.

Практичні завдання спрямовані на розв’язання студентом модельних судових справ, виходячи з умінь застосування процесуального законодавства як розгорнутого, так і вмотивованого рішення.

Контрольна робота виконується письмово згідно з наведеним списком (в а р і а н т и I–V): I – студенти, прізвища яких починаються з “А” до “Д”; II – з “Е” до “Й”; III – з “К” до “П”; IV – з “Р” до “Ф”; V – з “Х” до “Я”.

При написанні контрольної роботи студенти мають використовувати чинне процесуальне законодавство України, інші нормативні акти, постанови Пленуму, роз’яснення та листи Вищого господарського суду України, узагальнення судової практики, наукову та навчальну літературу.

**ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОВИЙ ЗАХИСТ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА”**

**Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО
СУДОЧИНСТВА**

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Поняття господарського судочинства.
2. Принципи господарського судочинства.
3. Юрисдикція господарських судів.
4. Суб'єкти господарського судочинства.
5. Розгляд справ господарським судом.
6. Перегляд та виконання рішень господарських судів.

Список літератури

Беляневич О. Вступ до курсу “Господарське процесуальне право України”. *Право України*. 2011. № 6. С. 233–245.

Судочинство в господарських судах: підручник. Харків: Еспада, 2013. 320 с.

Добровольська В. Сутність та перспективи подальшого розвитку господарського судочинства. *Право України*. 2009. № 2. С. 176–184.

Закурін М. К. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в господарському судочинстві: практич. аспект. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 3. С. 48–58.

Фурса С. Проблеми виконання рішень господарських судів: нові механізми та відповідальність. *Право України*. 2011. № 6. С. 67–71.

Завдання

1. “Оряна” – (ТОВ) звернулось до господарського суду з позовом до ЗАТ “Агро” про встановлення сервітуту. Свої вимоги позивач обґрунтовував тим, що йому на праві власності належить складське приміщення загальною площею 320 м², під’їзні шляхи до нього знаходяться на земельній ділянці, якою на праві оренди володіє відповідач. Тому позивач відповідно до ст. 402 ЦК України та ст. 100 ЗК України просив суд встановити сервітут на земельну ділянку площею згідно з наданим проектом технічного плану, яка необхідна йому для здійснення під’їзду вантажних автомобілів до зазначеного складського приміщення.

Господарський суд відмовив у відкритті провадження у справі у зв’язку з відсутністю у позивача права встановлення сервітуту, оскільки ним не було вчинено дій до встановлення сервітуту за домовленістю сторін.

Чи правильно вчинив суд? У чому полягає право на судовий захист у господарському процесі?

2. Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Челябінський хімічний завод “Оксид”» (Російська Федерація) звернулося до господарського суду Дніпропетровської обл. з позовом до ТОВ “Міжгалузева промислова компанія” (м. Дніпро) про стягнення боргу у сумі 206 259,06 грн за поставку 500 т товару (білило цинкове). Відповідно до умов контракту, укладеного між сторонами, право власності на товар переходить до покупця з моменту передачі товару покупцеві. На початку судового засідання позивачем було подано клопотання про слухання справи російською мовою, яке було задоволено господарським судом. Отже, і слухання справи, і всі судові документи видавалися російською мовою.

У судовому розгляді представник позивача наполягав, що згідно зі ст. 314 ЦК Російської Федерації, якщо угода передбачає чи дозволяє визначити день її виконання або період часу, в який вона може бути виконана, угода підлягає виконанню у той самий день або у відповідний період. На що представник відповідача заперечив, що спірні правовідносини належить вре-

гулювати виходячи з положень ст. 697 ЦК України, яка встановлює збереження права власності за продавцем.

Вирішуючи спір, господарський суд виходив із положень ратифікованої Російською Федерацією та Україною Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, у ст. 11 якої зазначено, що права й обов'язки сторін договору визначаються згідно із законодавством місця здійснення договору, якщо інше не передбачено угодою сторін. Керуючись нормами Закону України “Про міжнародне приватне право” (ст. 43, 47) та виходячи з положень п. 6 контракту, укладеного між сторонами, за невиконання своїх зобов'язань сторони несуть відповідальність згідно з матеріальним правом Російської Федерації. Тому справа була вирішена відповідно до норм російського законодавства.

Чи правильно діяв суд? Яких принципів господарського процесу було дотримано, а яких порушено у наведеній у завданні ситуації?

3. До господарського суду м. Київ звернулося ТОВ “Ера” з позовом до ТОВ “Укравто” про відшкодування збитків, завданих продажем товару неналежної якості (вантажного автомобіля), придбаного через філію відповідача у м. Харків. Господарський суд м. Київ порушив провадження у справі й призначив дату судового засідання. У відзиві на позовну заяву відповідач послався на наявність третейського застереження у договорі, укладеного з позивачем, і просив закрити провадження у справі.

У судовому засіданні представник відповідача підтримав свої вимоги. Представник позивача заперечував проти закриття провадження у справі, посилаючись на те, що, на його думку, третейську угоду, про яку йдеться в п. 5 ч. 1 ст. 231 ГПК України, слід розуміти, по-перше, як окремий документ, а по-друге, – її укладення має відбутися після виникнення спору за наявності взаємної згоди сторін.

Як має вчинити суддя у даному випадку?

4. Прокурор м. Дніпро в інтересах держави в особі Дніпровської міської ради (м. Дніпро) та Міського комунального ви-

робничого підприємства “Дніпроводоканал” (м. Дніпро) звернувся до господарського суду Харківської обл. із позовною заявою про стягнення з ТОВ НВТ “Тиком”, м. Харків, 10011,96 грн основного боргу; 19081,98 грн боргу за наднормативне водокористування; 8446,88 грн – інфляційних витрат; 2040,37 грн – 3% річних та судових витрат, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що відповідач в порушення умов договору № 3030 від 06.01.2004 р. неналежним чином виконав свої зобов’язання щодо повної та своєчасної оплати послуг водопостачання та водовідведення.

У 2017 р., 16 черв., відповідач надав відзив на позовну заяву, в якому зазначив, що ще 13.12.2013 р. відповідач уклав договір купівлі-продажу нерухомого майна, який зареєстрований 13.12.2013 р. в реєстрі № 3493 приватним нотаріусом Дніпропетровського міського нотаріального округу Сидорчуком, згідно з яким відповідач передав у власність, а громадянин України Саркісян прийняв у власність нежитлове приміщення за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Миру 15. Крім того, відповідач зазначає, що факт відсутності заборгованості у відповідача перед Дніпровською міською радою підтверджується актом звіряння № 191652 від 10.09.2014 р. за послуги водопостачання та водовідведення.

Відповідач вказує на те, що звертався до Міського комунального виробничого підприємства “Дніпроводоканал” з листом від 17.12.2014 р. про розірвання договору № 3030 від 06.01.2004 р. у зв’язку з тим, що власником нежитлового приміщення за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Миру 15 є Саркісян. Враховуючи викладені обставини, відповідач заперечує проти позовних вимог та просить суд здійснити заміну первісного відповідача належним.

Як у даній ситуації повинен діяти суд? Який процесуальний порядок заміни первісного відповідача?

5. Позивач – ТОВ “Булат”, звернувся до господарського суду Харківської обл. з позовом про стягнення з Ізюмського консервного заводу збитків на суму 885 191 грн, яких він зазнав у результаті несвоєчасних розрахунків за полуницю, що прийняв відповідач від ТОВ “Булат” у період з 17.05.2018 р. по 24.06.2018 р.

Подані позивачем і відповідачем накладні, датовані червнем 2018 р., свідчать про те, що протягом місяця ТОВ “Булат” за угодою з відповідачем декілька разів передавало йому свіжу полуницю всього на суму 58 850 грн, вартість якої було перераховано відповідачем у травні 2018 р., що підтверджується платіжним дорученням від 19.05.2018 р. № 79.

В обґрунтування своїх вимог позивач зазначав, що між ним та відповідачем уклалися договори купівлі-продажу, на підтвердження яких позивач виписував накладні, що містили відомості про кількість, ціну проданої полуниці та суму, а відповідач приймав полуницю, підтверджуючи це штампами та підписами матеріально відповідальних осіб на накладних, у відповідача виникав обов’язок розрахуватися негайно.

Господарський суд задовольнив позов і визнав, що до збитків належать відсотки, не одержані за депозитним рахунком юридичної особи за період 11 місяців, тобто за строк, протягом якого позивач мав реальну змогу використовувати гроші за продану ним полуницю в разі вчасних розрахунків покупцем.

Дайте визначення предмета доказування. Чи правильно в справі було вирішено питання про належність доказів?

6. Мале підприємство “Ринок-ІНВЕСТ” звернулося до господарського суду з позовом до кооперативу “Оріана” про стягнення 340 тис. грн, які є вартістю алюмінію, попередньо оплаченого, але не одержаного з вини відповідача.

Суддя господарського суду відмовив у відкритті провадження по справі на підставі того, що до суду звернулась неналежа сторона. “Ринок-ІНВЕСТ”, яке звернулось із позовом, є брокером торговельно-промислової асоціації “Топаз”, між ними укладено договір доручення про купівлю алюмінію у підприємства “Фактор-ІМЕК”. Договір доручення було укладено також між кооперативом “Оріана” та “Фактор-ІМЕК” (брокером продавця). На виконання цих договорів брокер продавця від його імені уклав договір про купівлю-продаж алюмінію з брокером покупця. Вказаний договір не був виконаний, алюміній покупцем не одержаний незважаючи на те, що ним за платіжним дорученням була перерахована кооперативу “Оріана” сума, відпо-

відна вартості алюмінію. Оскільки неналежною є й відповідна сторона, то відкривати та розглядати таку справу суддя вважає недоцільним.

Дайте правову оцінку процесуальним діям судді господарського суду.

7. Під час підготовчого провадження позивач подав до суду клопотання про забезпечення позову. Ухвалою господарського суду Кіровоградської обл. заяву ТОВ ПМ “Фореста” про забезпечення позовних вимог задоволено частково. З метою забезпечення позову накладено арешт на грошові суми корпорації “Система ССБ” (об’єднання підприємств) у розмірі заявлених позовних вимог, що знаходяться на банківських рахунках; в іншій частині задоволення заяви про забезпечення позовних вимог відмовлено.

Постановою Дніпропетровського апеляційного господарського суду ухвалу господарського суду Кіровоградської обл. залишено без змін, апеляційну скаргу ТОВ ПМ “Фореста” – без задоволення.

Позивач, не погоджуючись із постановою суду апеляційної інстанції, звернувся до Верховного Суду із касаційною скаргою, в якій просить скасувати ухвалу господарського суду Кіровоградської обл. та постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду в частині відмови у задоволенні вимог про забезпечення позову та задовольнити клопотання позивача щодо заборони корпорації “Система ССБ” (об’єднання підприємств) вчиняти будь-які дії, пов’язані зі зміною організаційно-правової форми, реорганізацією корпорації.

Верховний Суд, розглянувши матеріали поданої касаційної скарги, дійшов висновку про неможливість прийняття її до провадження.

Дайте правову оцінку діям суду. На якій стадії процесу допускається забезпечення позову? Вкажіть підстави забезпечення позову та передбачені законом заходи до забезпечення позову.

Чи може бути оскаржена ухвала суду про забезпечення позову та про відмову у забезпеченні позову?

8. Державне науково-виробниче підприємство “Буд-трейд” (далі – ДНВП “Будтрейд”) звернулося до господарського суду м. Київ з позовом до ТОВ “Інвестбуд” про спонукання до виконання зобов’язання за мировою угодою, затвердженою цим судом. Під час судового розгляду позивач уточнив первісні позовні вимоги та просив визнати недійсною вказану мирову угоду, а також поновити провадження у справі, в межах якої ДНВП “Будтрейд” ставив питання про розірвання договору підряду № 1, укладеного з відповідачем. Рішенням місцевого господарського суду мирову угоду визнано недійсною як таку, що не відповідає вимогам закону.

Виходячи з сутності мирової угоди й процесуальних механізмів її укладення та затвердження, дайте правову характеристику діям суду.

9. Постановою господарського суду Харківської обл. від 25 трав. 2017 р. ТОВ «Торговий будинок “Хладопром”» визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру, ліквідатором по справі призначено арбітражного керуючого Ківу, який зобов’язаний виконати всі дії по ліквідації банкрута в строк до 25.11.2017 р.

До господарського суду ліквідатором надано звіт та документи, які свідчать про завершення ліквідаційної процедури у відповідності до ст. 22-32 Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.

Ухвалою господарського суду Харківської обл. від 15 серп. 2017 р. призначено до розгляду звіт ліквідатора на 6 верес. 2017 р.

Через канцелярію суду ліквідатором подані доповнення до звіту разом з додатками, які судом прийняті та долучені до матеріалів справи.

До канцелярії суду від Східної ОДПІ м. Харків надійшло клопотання, в якому ОДПІ просить зупинити провадження по справі та відіслати матеріали справи про банкрутство до відповідних органів для проведення досудового розслідування з метою виявлення складу злочину.

Як повинен діяти суд у наведеній ситуації?

10. Господарський суд Рівненської обл. ухвалив рішення про стягнення з ТОВ “Техінпекс” суми боргу. Відповідач отримав рішення після спливу двадцятиденного строку з моменту ухвалення вказаного процесуального документа. “Техінпекс” звернулось із апеляційною скаргою на рішення суду із пропуском строку на апеляційне оскарження. У клопотанні про поновлення строків на апеляційне оскарження апелянт просить їх поновити у зв’язку з тим, що пропуск строків оскарження відбувся внаслідок несвоєчасного отримання стороною рішення суду першої інстанції.

Чи підлягає клопотання задоволенню? Охарактеризуйте строки апеляційного оскарження та порядок його реалізації.

11. До господарського суду Миколаївської обл. звернулось українське ТОВ з позовом, що впливає з договору купівлі-продажу, до морського торговельного пароплавства іноземної держави, яке має представництво на території України.

Іноземне торговельне пароплавство подало відзив на позов із запереченням по суті заявлених вимог і з посиланням на ті обставини, що з позивачем немає угоди про розгляд спорів у господарському суді в Україні.

Господарський суд відмовив у прийнятті позовної заяви та вказав, що спір не підлягає розгляду в господарському суді, оскільки сторони не уклали письмової угоди про передачу спору за участю іноземної особи до господарського суду в Україні.

Чи правильні дії господарського суду?

12. У господарському суді Полтавської обл. розглядалася справа за позовом білоруської компанії до українського акціонерного товариства про відшкодування збитків від виплати пенсії працівникові позивача – інваліду II групи.

Як видно з матеріалів справи, позивач виплатив пенсійні суми Гродненському фонду соціального захисту населення в зв’язку зі спричиненням каліцтва своєму працівникові. Виробнича травма заподіяна працівнику позивача на території Республіки Білорусь з вини відповідача, який допустив випуск трактора з конструкторським недоліком.

Визначте застосовне право.

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант I

Теоретичне завдання. Юрисдикція господарських судів.

Практичні завдання

1. Спеціалізована акціонерна страхова компанія “Скіф” звернулася до господарського суду Запорізької обл. з позовом до акціонерного банку “Авто-ЗАЗ-банк” і Запорізького ТОВ “Пінта” про визнання недійсним договору страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту, отриманого за договором від 13.06.2014 р. № 2-КР, укладеного внаслідок обману.

У судовому засіданні позивач згідно зі ст. 46 ГПК України заявив клопотання про доповнення підстав позову і вимагав визнання цього договору недійсним у зв’язку з його невідповідністю вимогам закону, оскільки особа, яка його уклала, не мала на це повноважень.

Відповідач позовні вимоги повністю заперечував, вважаючи, що підстав для їх задоволення немає. Позивач при цьому посилався на проведену слідчим в особливо важливих справах УВС Запорізької обл. перевірку, в ході якої не виявлено порушень при укладенні спірного договору.

Які підстави звільнення від доказування в господарських справах? Чи є вони в даній справі?

2. У вересні 2017 р. ВАТ “Універсал-Авіа” звернулося до господарського суду Харківської обл. з позовом до ТОВ “Спец Авіа Індустрія” про стягнення заборгованості за постачання електроенергії за договором оренди. Ухвалою господарського суду провадження у справі закрито на підставі п. 5 ч. 1 ст. 231 ГПК України (сторони уклали угоду про передачу даного спору на вирішення третейського суду). Своє рішення суд обґрунтовував тим, що 15 лип. 2016 р. між сторонами укладено договір оренди нежитлових приміщень, згідно з п. 12.1

якого усі спори між сторонами повинні вирішуватися шляхом переговорів. Водночас, у разі неможливості вирішення спорів та розбіжностей шляхом переговорів, вони підлягають розгляду у постійно діючому третейському суді м. Харків відповідно до його регламенту.

Постановою Харківського апеляційного господарського суду ухвалу господарського суду Харківської обл. скасовано, оскільки угода про передачу спору на вирішення третейського суду між сторонами укладена до порушення провадження у справі, що унеможливило застосування положень п. 5 ч. 1 ст. 231 ГПК України.

Дайте правову оцінку діям судів першої й апеляційної інстанцій. Укажіть підстави й процесуальні наслідки припинення господарським судом провадження у справі.

Варіант II

Теоретичне завдання. Засоби доказування у господарському судочинстві.

Практичні завдання

1. Ухвалою господарського суду Донецької обл. від 03.06.2016 р. позов Одеської залізниці до ТОВ «Східно-регіональне підприємство “Шельф”» про стягнення 22 745 грн штрафу повернуто без розгляду на підставі ч.1 ст. 174 ГПК України.

Повертаючи позовну заяву без розгляду, господарський суд першої інстанції послався на те, що надане позивачем платіжне доручення № 2533 від 23.05.2016 р. про оплату судового збору не містить підпису уповноваженої посадової особи, скріпленого печаткою установи банку з відміткою про дату виконання платіжного доручення, що відповідно до ч.1 ст. 174 ГПК України є підставою для повернення позовної заяви без розгляду.

Чи правомірні дії суду? Які є підстави для повернення позовної заяви?

2. Рішенням господарського суду Донецької обл. задоволено позовні вимоги ПП “Мрія” до ТОВ “Спецтехніка” про визнання права власності на нежитлові приміщення загальною площею 127 м². На рішення суду першої інстанції подало апеляційну скаргу ПАТ “Укрсоцбанк” як особа, що не брала участі у розгляді справи, але суд вирішив питання про її права та обов’язки. Свої вимоги про скасування судового рішення апелянт мотивує тим, що нежитлові приміщення, на які визнано право власності за позивачем, знаходяться у заставі апелянта по кредитному договору, укладеному між банківською установою та ПП “Мрія”.

На якій процесуально-правовій підставі апелянт може бути суб’єктом права на апеляційне оскарження? Чи можливе в даному випадку скасування судового рішення і направлення справи на новий розгляд до суду першої інстанції?

Варіант III

Теоретичне завдання. Забезпечення позову у господарському судочинстві.

Практичні завдання

1. ТОВ «Компанія “Перша юридична”» (позивач) звернулося до господарського суду Харківської обл. із позовною заявою щодо стягнення з відповідача – ПАТ “УкрСиббанк” збитків у розмірі 1 371 820 грн.

Через канцелярію господарського суду Харківської обл. 1 верес. 2017 р. від фізичної особи – Яцькова надійшла заява про заміну первісного позивача – «Компанії “Перша юридична”» правонаступником, в якій заявник повідомляє, що 15 серп. 2017 р. між первісним позивачем та заявником укладено договір відступлення права вимоги, згідно з яким останній відступив заявнику право вимоги до відповідача щодо сплати збитків у сумі 1 371 820 грн, понесених у формі штрафних санкцій та судових витрат на підставі рішення Київського районного суду м. Донецьк від 01.02.2017 р. у результаті невиконання умов

Авторського договору №7-05/10 про передачу невиключного права на використання твору.

Ухвалою господарського суду Харківської обл. було вирішено замінити первісного позивача у розгляді справи.

Чи правильно було проведено процесуальне правонаступництво у господарському процесі? Які підстави правонаступництва у господарському процесі?

2. Рішенням арбітражного суду Липецької обл. (Російська Федерація) від 6 трав. 2011 р. стягнуто з ЗАТ «Севастопольський трансформаторний завод “Страз”» (далі – АТЗТ) на користь АТВТ “Новолипецкий металлургический комбинат” (далі – АТВТ) борг у сумі 158 578 грн, а також судові витрати в розмірі 4 771 грн. Ухвалою Євпаторійського міського суду від 17 листоп. 2012 р. клопотання АТВТ про визнання і виконання на території України зазначеного рішення було задоволено.

У апеляційній скарзі голова ліквідаційної комісії АТЗТ просив скасувати цю ухвалу, посилаючись на те, що при вирішенні клопотання суд не врахував, що завод визнаний банкрутом, позивач до числа кредиторів не увійшов, тому заявлені ним вимоги розглядатися не можуть.

Який порядок визнання і виконання рішень іноземних судів? Які є підстави для відмови у визнанні і виконанні рішень арбітражних судів держав – учасниць СНД? Яке рішення повинен прийняти апеляційний суд м. Севастополь?

Варіант IV

Теоретичне завдання. Рішення господарського суду.

Практичні завдання

1. ПАТ “Машинобудівний завод” звернулося до господарського суду з позовом до місцевої ради і ТОВ “Геліос” про скасування рішення місцевої ради щодо припинення постійного користування земельною ділянкою (яке підтверджувалось Актом

на право постійного землекористування 1995 р.), а також рішення цієї ж ради про передачу спірної земельної ділянки ТОВ “Геліос” і відновлення права постійного користування нею. Ухвалою судді господарського суду було відмовлено у прийнятті позовної заяви з посиланням на те, що ця заява не підлягає розгляду господарським судом.

Дайте оцінку діям судді. За якими критеріями визначається юрисдикція господарських судів?

2. Господарський суд Харківської обл. у справі за позовом ДП “Інститут низьких температур” до АТ “Азот” 27 трав. 2016 р. постановив рішення про стягнення з АТ “Азот” на користь ДП “Інститут низьких температур” заборгованості за договором оренди у сумі 100 000 грн. Стягувач, не встигнувши пред’явити наказ до виконання, його втратив. Після втрати наказу стягувач звернувся до Державної виконавчої служби з заявою про звернення державного виконавця до господарського суду за видачею дубліката наказу.

Який порядок видачі дубліката наказу? Хто має право звертатися до суду із заявою про видачу дубліката наказу? Які документи мають бути додані до заяви про видачу дубліката наказу?

Варіант V

Теоретичне завдання. Форми перегляду судових рішень у господарському процесі.

Практичні завдання

1. У травні 2017 р. Ніжинський міський молочний завод звернувся до суду з позовом про стягнення з господарського товариства “Віко-ЛТД” 90 000 грн.

Позивач зазначив, що 30.07.2016 р. Ніжинський міський молочний завод придбав у відповідача автомобіль МАЗ 64229-032, який виявився технічно несправним і 12.12.2016 р. згорів на

78-му км дороги Черкаси – Київ – Ростов-на-Дону. Відповідно до ст. 681 ЦК України позивач має право вимагати розірвання договору купівлі-продажу, оскільки недоліки проданого йому автомобіля виявлені протягом одного року з дня його передачі.

Відповідач проти позову заперечував, посилаючись на те, що причиною загорання автомобіля є дефекти, які з'явилися під час його експлуатації, а тому його вини в заподіянні шкоди немає.

Дайте визначення поняття доказів. Якими засобами доказування в даній справі позивач може обґрунтувати свої вимоги?

2. ВАТ “Центр розвитку моди” звернулося до ТОВ “Київрус” про визнання правочину недійсним. У судовому засіданні представник відповідача надав суду заяву, в якій на підставі п.3 ч.1 ст. 226 ГПК України просив залишити позов без розгляду, оскільки на теперішній час господарським судом м. Київ вже розглядається аналогічна справа за позовом між тими ж сторонами про той же предмет і з тих же підстав.

Суд залишив це клопотання без задоволення, посилаючись на те, що у вказаному процесі інший правосуб’єктний склад. Зокрема, в ньому беруть участь не лише “Центр розвитку моди” і “Київрус”, а й третя особа – ТОВ «Українська будівельна компанія “Граніт”».

Чи є у даному випадку достатньо підстав для залишення заяви без розгляду? Назвіть відмінності залишення заяви без розгляду від закриття провадження у справі.

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Система господарських судів України.
2. Поняття господарського судочинства.
3. Джерела господарського судочинства.
4. Стадії господарського судочинства.
5. Поняття принципів господарського судочинства, їх система.
6. Принцип процесуальної рівності сторін.
7. Принципи диспозитивності та змагальності.
8. Принцип гласності.
9. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.
10. Склад господарського суду.
11. Суддя господарського суду. Відвід судді.
12. Склад учасників господарського судочинства.
13. Сторони господарського судочинства. Права та обов'язки сторін.
14. Співучасть у господарському судочинстві.
15. Процесуальне правонаступництво.
16. Залучення до участі у справі іншого відповідача. Заміна неналежного відповідача.
17. Треті особи в господарському судочинстві.
18. Представники сторін і третіх осіб.
19. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
20. Участь у господарському судочинстві судового експерта.
21. Юрисдикція господарських судів. Предметна та інстанційна юрисдикція.
22. Поняття та види підсудності справ господарському суду.
23. Виключна підсудність справ.
24. Передача справи з одного господарського суду до іншого господарського суду.
25. Поняття доказування в господарському судочинстві.
26. Предмет доказування.
27. Підстави звільнення від доказування.
28. Обов'язок доказування і подання доказів.

29. Поняття і види доказів у господарському судочинстві.
30. Належність, достовірність, достатність доказів і допустимість засобів доказування.
31. Письмові докази і порядок їх дослідження.
32. Речові докази і порядок їх дослідження.
33. Електронні докази і порядок їх дослідження.
34. Призначення і проведення судової експертизи. Висновок судового експерта.
35. Оцінка доказів.
36. Забезпечення позову (поняття, підстави, види).
37. Процесуальний порядок вжиття заходів забезпечення позову.
38. Склад судових витрат.
39. Судовий збір (поняття, платники, розмір ставок судового збору).
40. Пільги щодо сплати судового збору.
41. Порядок сплати судового збору. Повернення судового збору.
42. Розподіл судових витрат.
43. Поняття та види процесуальних строків у господарському судочинстві.
44. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків.
45. Відновлення та продовження процесуальних строків.
46. Позов (поняття та елементи).
47. Передумови права на пред'явлення позову.
48. Письмові заяви учасників справи.
49. Форма і зміст позовної заяви.
50. Порядок подання позовної заяви.
51. Відмова у відкритті провадження у справі.
52. Повернення позовної заяви (підстави та процесуальний порядок).
53. Відкриття провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі.
54. Підготовче провадження. Підготовче засідання.
55. Розгляд справи по суті в суді першої інстанції. Порядок проведення судового засідання

56. Відкладення розгляду справи, перерва в засіданні.
57. Зупинення провадження у справі та його поновлення.
58. Закриття провадження у справі.
59. Залишення позову без розгляду.
60. Фіксування судового процесу.
61. Розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження.
62. Поняття та види судових постанов.
63. Процесуальний порядок прийняття та проголошення рішення.
64. Вимоги, яким повинно відповідати рішення господарського суду.
65. Частини рішення господарського суду та їх зміст.
66. Засоби усунення недоліків рішення господарським судом, який його постановив.
67. Ухвала господарського суду (поняття, зміст, види).
68. Окрема ухвала.
69. Порядок відкриття апеляційного провадження у господарському судочинстві.
70. Порядок розгляду справ в апеляційному господарському суді.
71. Повноваження апеляційної інстанції.
72. Підстави для скасування або зміни рішення місцевого господарського суду апеляційним судом.
73. Апеляційні скарги на ухвали місцевого господарського суду.
74. Загальна характеристика касаційного провадження у господарському судочинстві.
75. Право касаційного оскарження та порядок його здійснення.
76. Повноваження суду касаційної інстанції.
77. Перегляд судових рішень за винятковими обставинами.
78. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
79. Врегулювання спору за участю судді.
80. Розгляд справ в порядку спрощеного провадження.
81. Загальна характеристика виконання постанов господарського суду.

82. Учасники виконавчого провадження, їх права та обов'язки.
83. Органи примусового виконання судових постанов.
84. Порядок і умови здійснення виконавчого провадження по господарських справах.
85. Наказ господарського суду і пред'явлення його для виконання.
86. Поворот виконання рішення, постанови.
87. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів.
88. Видача виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду.
89. Підсудність судам справ за участю іноземних суб'єктів господарювання.
90. Звернення господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.
91. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.
92. Виконання доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів.
93. Визнання і виконання рішень іноземних арбітражних (господарських) судів.
94. Загальна характеристика провадження у справах про банкрутство.
95. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності.
96. Особливості розгляду справ за заявами органів Антимонопольного комітету України, Рахункової палати з питань, віднесених законодавчими актами до їх компетенції.
97. Особливості розгляду справ, що виникають із корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером).
98. Особливості розгляду справ у спорах щодо обліку прав на цінні папери.
99. Особливості розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин, в яких беруть участь суб'єкти господарської діяльності.

СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. С. 270.

Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 р. № 10. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-11>. Заголовок з екрана.

Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 22.05.2002 р. № 04-5/570. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_570600-02. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики забезпечення позову: інформ. лист Вищого господарського суду України від 12.12.2006 р. № 01-8/2777. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v2776600-06>. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики застосування статей 80 та 81 Господарського процесуального кодексу України: роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 23.08.1994 р. № 02-5/612. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_612800-94. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики застосування розділу XII-2 Господарського процесуального кодексу України: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 11.10.2010 р. № 2. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0002600-10>. Заголовок з екрана.

Про деякі питання застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 р. № 7. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0007600-11>. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 р.

№ 04/5-366. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_366600-02. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики застосування розділу XII-1 Господарського процесуального кодексу України: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 р. № 04/5-367. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_367600-02. Заголовок з екрана.

Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів: інформ. лист Вищого господарського суду України від 15.03.2011 р. № 01-06/249. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_249600-11. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики застосування статті 121 Господарського процесуального кодексу України: роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 12.09.1996 р. № 02-5/333. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_333800-96. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 р. № 04-5/365. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_365600-02. Заголовок з екрана.

Про деякі питання практики розгляду справ за участю іноземних підприємств і організацій: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 31.05.2002 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_608600-02. Заголовок з екрана.

Про узагальнення судової практики вирішення господарськими судами окремих категорій спорів за участю нерезидентів: Вищий господарський суд України. Узагальнення судової практики від 01.01.2009 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001600-09>. Заголовок з екрана.

Беяневич В. Повторна касація у господарському судочинстві: деякі проблеми правозастосування. *Право України*. 2003. № 3. С. 36–40.

Беяневич О. Верховенство права і законність як принципи господарського процесуального права. *Там же*. 2011. № 6. С. 13–20.

Подцерковний О. Щодо зовнішнього та внутрішнього виміру поняття “господарський процес”. *Право України*. 2011. № 6. С. 4–12.

Кубко Є. Міжнародно-правові стандарти в господарському судочинстві (методологічні питання). *Там же*. С. 21–28.

Притика Д. Актуальні питання кодифікації господарського судочинства в Україні. *Право України*. 2011. № 6. С. 29–43.

Бондар І. В. Становлення інституту перегляду за нововиявленими обставинами у процесуальному законодавстві. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 2. С. 96–100.

Гапеев Р. Підстави апеляційного скасування рішень господарських судів, у тому числі за втручанням прокурора. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 12. С. 108–110.

Батух В. Судова реформа практичне застосування новел у господарському судочинстві. *Право України*. С. 43–49.

Осетинський А. Сучасна роль касаційної інстанції в умовах реформування господарського судочинства. *Там же*. С. 50–56.

Фурса С. Проблеми виконання рішень господарських судів: нові механізми та відповідальність. *Там же*. С. 67–72.

Каменков В. Судові дебати і репліки при закінченні (поновленні розгляду справи). *Там же*. С. 57–61.

Вінник О. Спори, що виникають з відносин державно-приватного партнерства: проблеми підвідомчості. *Там же*. С. 62–66.

Ємельянова А. Проблемні питання визначення статусу голови господарського суду в Законі України “Про судоустрій і статус суддів”. *Там же*. С. 73–77.

Павлюченко Ю. Примусове виконання визнаної претензії. *Там же*. С. 78–84.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Завдання до практичних занять з навчальної дисципліни “Судовий захист у сфері підприємництва”.....	5
Завдання до контрольних робіт.....	13
Програмні питання.....	19
Список нормативно-правових актів та рекомендованої літератури.....	23

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОВИЙ ЗАХИСТ У СФЕРІ
ПІДПРИЄМНИЦТВА”**

для студентів заочної форми навчання

[другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”]

У к л а д а ч і: ЖУШИМАН Максим Вікторович,
ГУЗЕ Костянтин Анатолійович,
КАЛАМАЙКО Андрій Юрійович,
КОЛІСНИК Олена Вікторівна,
КОЛОМІЄЦЬ Яна Леонідівна,
ПОПОВ Олександр Ігоревич,
ШПАК Максим Володимирович

Відповідальний за випуск *К. В. Гусаров*
Редактор *В. В. АрнаUTOва*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*